

मल तथा बीउ छर्ने हाते मेसिन (Seed and Fertilizer Spreader)

यो हातबाट चल्ने गेडेमल वा बीउ छर्ने मेसिन हो । यस मेसिनद्वारा एकनासले बीउ वा गेडेमल छर्न सकिन्छ । यसको मल राख्ने भोला पानी नसोस्ने विशेष किसिमको नाइलनबाट बनेको हुन्छ, र एकपटकमा लगभग ९ के.जी. सम्म गेडे मल वा बीउ राखेर छर्न सकिन्छ ।

मेसिनका फाइदाहरू

- परम्परागत रूपमा हातले मल वा बीउ छर्ने तुलनामा यस मेसिनबाट थोरै समयमा धेरै क्षेत्रफलमा छर्न सकिन्छ ।
- विभिन्न प्रकारका गेडेमल लगायत धान, गहुँ, मुसुरो, तोरी आदि बालीहरूको बीउ पनि छर्न सकिन्छ ।
- एकनासले छर्ने हुनाले छरेको मल वा बीउको राम्रो सदुपयोग हुन्छ ।
- बुढा-बुढी, महिला तथा युवा सबैले सजिलैसँग हातले चलाएर एकनासले मल तथा बीउ छर्न सक्छन् ।
- हातले मल तथा बीउ सोभै छुन नपर्ने हुनाले शरीरमा पर्न सक्ने नकरात्मक असर ज्यादै कम हुन्छ ।

मेसिन चलाउने तरिका

- सर्वप्रथम प्रति कट्टा कुन दरमा मल तथा बीउ छर्ने हो त्यसै अनुसार मेसिन सेट गर्नुपर्दछ । मेसिन सेट गर्नको लागि तल्लो भागमा रहेको पेचलाई सार्नु पर्दछ (चित्र नं १) । **पेचलाई पछाडि सार्दा मल वा बीउ खस्ने प्वालको साइज बढ्ने हुँदा मल वा बीउ खस्ने मात्रा पनि बढ्दै जान्छ ।**
- पेचलाई निश्चित नम्बरमा सेट गरेपछि राम्रो सँग कस्तुपर्दछ । (चित्र नं १: १ इन्च ४ सुतामा पेच सेटिड गर्दै)
- मल वा बीउ भोलाको आधा वा दुई तिहाई भागसम्म मात्र भर्नु पर्दछ । यसरी भर्दा मल वा बीउ भर्ने प्वाल बन्द भएको हुनुपर्दछ । **प्वाल बन्द गर्नको लागि लिभरलाई पेच भन्दा अगाडि सार्नुपर्दछ** (चित्र नं. २) ।
- मल वा बीउ एक नासले छर्नको लागि ह्यान्डललाई हिँडाइको एक पाइलामा एक फन्को भन्दा बढि घुमाउनु हुँदैन । यसको लागि मल तथा बीउ छर्न शुरु गर्नु अघि प्वाल बन्द गरि ५० मिटर जति हिँड्दै ह्यान्डल घुमाउनु पर्दछ । जसले गर्दा हिँडाई र ह्यान्डल घुमाईको तालमेल मिलोस् ।)
- मल वा बीउ छर्न शुरु गर्नु भन्दा पहिला ह्यान्डल घुमाउने र त्यसपछि मात्र मल वा बीउ भर्ने प्वाल खोल्ने । मल वा बीउ भर्ने प्वाल खुलाउनको लागि लिभरलाई पेच भन्दा पछाडि राख्ने । (चित्र नं ३)
- सामान्यतया यो मेसिनबाट मल तथा बीउ छर्दा हिँडेको ठाउँबाट दायाँ-बायाँ बराबरी पर्ने गरी जम्मा ८-९ मिटरको दूरीसम्म मल-बीउ छर्न सकिन्छ । (चित्र नं. ४)

नोट : मेसिनको मल/बीउ छर्ने दूरी मल तथा बीउको किसिम तथा चलाउने तरिकामा भर पर्दछ ।

चित्र नं १. १ इन्च ४ सुतामा पेच सेटिङ गर्दै

चित्र नं २. मल वा बीउ भर्ने प्वाल बन्द गर्नको लागि लिभरलाई पेचभन्दा अगाडि सारेको

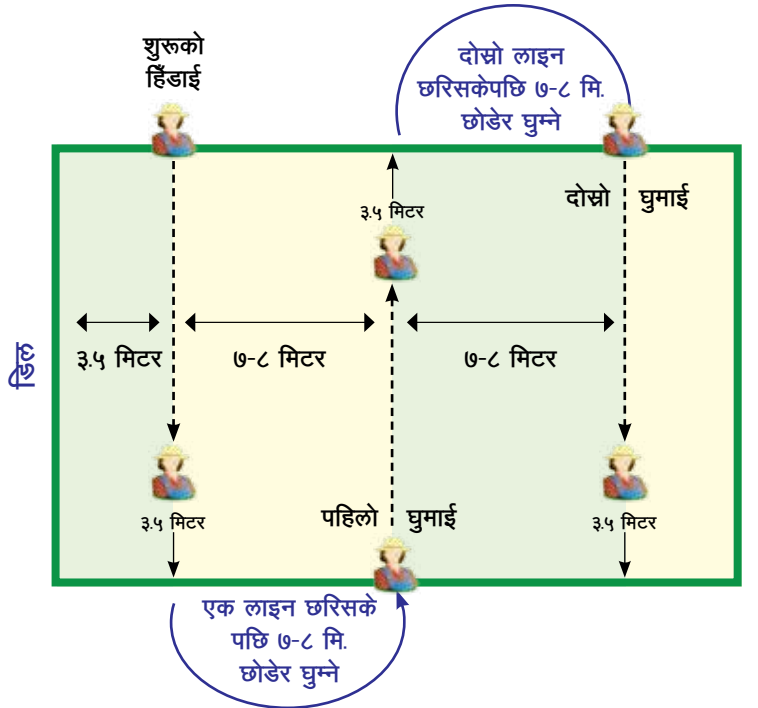

चित्र नं ३. मल वा बीउ भर्ने प्वाल खुलाउनको लागि लिभरलाई पेचभन्दा पछाडि सारेको

- मल तथा बीउ छर्न सुरु गर्दा खेतको शुरुको डिल देखि ३.५ मिटर (करिब ५ पाइला) दायाँ छोडेर सुरु गर्नु पर्दछ र खेतको अन्तिम डिलमा पुग्नु भन्दा करिब ३-४ मिटर अगाडि नै छर्न रोक्नु पर्दछ। (चित्र नं. ४)
- हरेक पटक मल-बीउ छरेर फर्कदा पहिले छरेको ठाउँबाट दायाँतिर करिब ७-८ मिटर (१०-१२ पाइला) छोडेर छर्न सुरु गर्नु पर्दछ। (चित्र नं. ४)

नोट :

- सामान्यतया एक फड्कोमा ह्यान्डल एक फन्को घुमाउँदा - **युरिया मल** छर्न लिभरलाई १ इन्च ३ सुतामा मा राख्दा २ किलो, १ इन्च ४ सुतामा मा राख्दा २.५ किलो र १ इन्च ५ सुतामा राख्दा ३.३ किलो प्रति कट्टाका दरले मल भर्दछ। एक लाइन छरिसकेपछि ७ मिटर वा लगभग १०-११ पाइला छोडेर घुम्नु पर्दछ।
- **डि.ए.पी** छर्न लिभरलाई १ इन्च ७ सुतामा राख्दा ४.३ किलो प्रति कट्टाका दरले भर्दछ र एक लाइन छरी सकेपछि ८ मी. वा लगभग १२ पाइला छोडेर घुम्नु पर्दछ।
- **मुसुरो** छर्न लिभरलाई १ इन्च २ सुतामा राख्दा १ किलो प्रति कट्टाका दरले बीउ भर्दछ र एक लाइन छरी सकेपछि ६.५ मी. वा लगभग ९ पाइला परबाट घुम्नु पर्दछ।
- **गहुँ** छर्न लिभरलाई २ इन्च १ सुतामा राख्दा ४ किलो प्रति कट्टाका दरले बीउ भर्दछ र एक लाइन छरी सकेपछि ७.५ मी. वा लगभग ११ पाइला टाढाबाट घुम्नु पर्दछ।

चित्र नं ४. मेसिनबाट खेतबारीमा मल-बीउ छर्ने तरिका

नोट : तर मल तथा बीउ भर्ने दर हिँडाई र ह्यान्डल घुमाउने गतिमा भर पर्दछ।

मेसिन चलाउँदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू

- ह्यान्डल घुमाउँदा लिभरलाई अगाडी सर्न नदिन औलाले समाई राख्नु पर्दछ।
- डल्ला परेको मल छ भने राम्रोसँग फुटाएर मात्र मेसिनमा राखी प्रयोग गर्नु पर्दछ।
- ओसिलो मल ह्यान्डलले घुमाउँदा मेसिनमा टाँसिने र प्वालबाट राम्रोसँग नभर्ने हुँदा त्यस्तो मल प्रयोग गर्नुहुँदैन।
- मेसिन चलाउँदा सुरक्षात्मक पहिरन जस्तै : एप्रोन, पन्जा, चस्मा, टोपी आदि लगाउनु पर्दछ।
- मेसिन चलाउँदा मल वा बीउ बीचबाट दुवैतर्फ बराबर छरे नछरेको राम्रोसँग हेरेर त्यसै अनुरूप भोलालाई केही दायाँ वा बायाँ घुमाएर दुवै तर्फ बराबर भर्ने बनाउनु पर्दछ।
- मेसिन प्रयोग गरिसकेपछि भोलालाई राम्रोसँग सफा गरेर सुक्खा ठाउँमा राख्नु पर्दछ।